

08.02.2018

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Tuomiokapitulin istunto

Kokousaika 08.02.2018 klo 12:00

Kokouspaikka Tuomiokapituli

Kokous keskeytettiin arkkipiispan vaalin vaalikokouksen takia klo 12:45–14:20.

Osallistujat	Teemu Laajasalo	piispa, puheenjohtaja, ei osallistunut asioiden 18–20 ja 28 käsittelyyn (HL 28 § 1 mom. 7 kohta)
	Matti Poutiainen	tuomiorovasti, vpj., ei osallistunut Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherrana asioiden 3–4 käsittelyyn (HL 28 § 1 mom. 7 kohta), pj. asioiden 18–20 ja 28 käsittelyn ajan
	Sami Ojala	maallikkojäsen, paikalla asioiden 1–26 käsittelyn ajan
	Tiina Ahonen Hannu Pöntinen	pappisasessori pappisasessori, ei osallistunut Vantaankosken seurakunnan kirkkoherrana asioiden 2, 11–13 käsittelyyn (HL 28 § 1 mom. 7 kohta)
	Ritva Saario Reijo Liimatainen	lakimiesasessori hiippakuntadekaani
Varajäsen	Tarja Kantola	maallikkovarajäsen, paikalla asian 27 käsittelystä lähtien, ei osallistunut asian 31 käsittelyyn (HL 28 § 1 mom. 7 kohta)
Läsnäolo-oikeutetut	Johanna Korhonen Wiking Vuori	hiippakuntavaltuuston pj., este hiippakuntavaltuuston vpj., paikalla asioiden 1–26 käsittelyn ajan, ei osallistunut Helsingin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston jäsenenä asioiden 18–20 käsittelyyn (HL 28 § 1 mom. 7 kohta)
Sihteeri	Anniina Himberg	vt. notaari

08.02.2018

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 1 Kokoustiedot

Kokouksen avaus

Piispa Teemu Laajasalo avasi istunnon.

Matti Poutiainen luki Apostolien tekojen luvusta 4: 23–31.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

Pöytäkirjantarkastajien ja ääntenlaskijoiden valinta

Esitys Pöytäkirjantarkastajaksi valitaan Reijo Liimatainen.

Päätös Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

08.02.2018

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 34 40 kantelua pastori Marjaana Toiviaisesta

Diaarinumero	DHEL/342/01.01.02/2017
Esittelijä	Lakimiesasessori Ritva Saario
Perustelut	Tuomiokapituliin on toimitettu 40 erillistä kantelua, jotka koskevat pastori Marjaana Toiviaisen toimintaa.
Esitys	Annettaneen kanteluiden johdosta seuraava päätös. Tarkastettaneen pöytäkirja tältä osin istunnossa.

Kanteluiden tekijät

[– –].

KANTELUT

Tuomiokapituliin on toimitettu 40 erillistä kantelua, jotka koskevat pastori Marjaana Toiviaisen toimintaa.

Kanteluissa on paheksuttu Toiviaisen toimintaa turvapaikanhakijoiden pakkopalautusten vastustajana, muun muassa 3.4.2017 Metsälän vastaanottokeskuksen luona. Toiviaista on arvosteltu siitä, että hänen toimintansa on omiaan eheyttämisen ja jakolinjojen umpeen kuromisen sijasta aiheuttamaan häiriötä ja tuohtumusta. Toiviaisen toiminnan on katsottu kyseenalaistavan kansanvaltaisen oikeusvaltion puitteita. Kriittinen huoli on esitetty siitä, että järjestyksessä toimivan yhteiskunnan rakenteiden vastainen toiminta johtaa anarkiaan.

Kanteluissa on katsottu, että Toiviainen on muun muassa kannustanut kansalaistottelemattomuuteen, suosinut laitonta toimintaa, käyttänyt hyväksi pappisvirkaansa poliittiseen toimintaan, häirinnyt virkatehtäviään suorittavia poliiseja, vastustanut viranomaispäätöksiä, käyttäytynyt papin arvolle sopimattomasti ja vastoin pappisviran velvollisuuksia, esiintynyt valheellisesti lakimiehenä, suojellut ja suosinut laittomasti maassa olevia henkilöitä, mustannut toiminnallaan kirkon maineen, kyseenalaistanut laillisen yhteiskuntajärjestyksen, vaarantanut yhteiskuntarauhan ja kiistänyt oikeuslaitoksen laillisen tuomiovallan. Toiviaisen on katsottu rikkoneen luterilaisia moraali- ja eettisiä käsityksiä opastamalla sosiaalisen median Refugee Hospitality Clubin sivuilla turvapaikanhakijoita kertomaan tarvittaessa muunneltua totuutta ja jopa valehtelevaan hakijan kristillisestä vakaumuksesta maahanmuuttoviranomaisten suorittamissa turvapaikkahaastatteluissa. Toiviaisen on myös todettu kehottaneen Turkish Airlinesin lentomatkustajia ryhtymään toimenpiteisiin lennon keskeyttämiseksi, mikäli koneessa on palautettavia turvapaikanhakijoita.

08.02.2018

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Toiviaista on syytetty yksityisviestien levittämisestä sosiaalisessa mediassa ja arveltu, että tämä on tapahtunut ilman asianomaisten lupaa. Niin ikään on esitetty epäily siitä, että Toiviainen olisi osallistunut Rautatientorilla poliittisesti motivoituneen hirttäytymisperformanssin suunnitteluun ja järjestelyyn ja että Toiviainen olisi kehottanut sakkujen maksamatta jättämiseen.

Kanteluissa on myös kiinnitetty huomiota Toivaisen kielenkäyttöön ja kiroiluun sekä arvosteltu sitä, että hän on sosiaalisen median sivullaan julkaissut Elisabet Ohlsonin taidekuvan, jossa Pyhä Ehtoollinen on kuvattu niin, että opetuslapsien tilalla on transseksuaaleja. Toivaisen on todettu sosiaalisessa mediassa myös ehdottaneen yleislakkoa. Toiviaista on niin ikään kritisoitu ns. tasa-arvoisen avioliittolain kannattamisesta.

Toivaisen toimintaa on pidetty monen tavallisen suomalaisen ja kirkkoon kuuluvan kristityn oikeustajun vastaisena. Toiminnan on katsottu yhdistämisen ja vahvistamisen sijasta hajottavan sekä seurakuntaa että yhteiskuntaa ja lisäävän vastakkainasettelua.

Kanteluissa on vaadittu huolehtimaan siitä, ettei kanteluissa kuvattu toiminta jatku. Myös Toivaisen erottamista pappisvirasta on vaadittu.

MARJAANA TOIVAISEN VASTINE

Toiviainen on kahdessa vastineessaan taustoittanut toimintaansa kertomalla, että hän toimii projektikoordinaattorina Oulunkylän seurakunnassa. Projekti, johon hänet on palkattu, koskee kotoutumisen tuen edistämistä paikallisseurakunnassa. Hänen tehtävänä on luoda seurakuntaan rakenteita, jotka edistävät Suomeen turvapaikanhakijoina tulleiden ja suomalaistaustaisten seurakuntalaisten kanssakäymistä, kohtaamista ja kotoutumista seurakuntaan.

Toiviainen on katsonut, ettei hänen työssään ole kysymys poliittisesta toiminnasta, vaan hän on pyrkinyt seuraamaan työssään vanhaa kristillistä ja raamatullista perinnettä turvasta, lähimmäisenrakkaudesta ja kultaisesta säännöstä. Toiminta on osa laajaa eurooppalaisten kirkkojen ilmiötä, jossa kirkon missiologisena tehtävänä on kulkea ihmisten rinnalla riippumatta siitä, mistä he ovat tulleet tai keitä he ovat. Keskeistä on aidon, inhimillisen hädän tunnistaminen ja ihmisen ottaminen vakavasti. Lähtökohtana on, että avun tarpeessa olevia autetaan riippumatta heidän asemastaan Suomessa. Se tarkoittaa esimerkiksi rinnalla kulkemista, avustamista viranomaisten kanssa toimimisessa, turvallisen tilan mahdollistamista ja sen varmistamista, että turvapaikanhakija saa kaiken tuen, mikä hänelle lain ja kansainvälisten sopimusten valossa kuuluu. Tärkeää on myös rukous, hengellinen ja henkinen tuki sekä realistisen toivon antaminen. Toimintaa taustoittavat Kirkko turvapaikkana –asiakirja, Suomen Ekumeenisen Neuvoston pohdinnat muukalaisten ja muualta tulleiden rakastamisesta ja kohtaamisesta sekä Kirkkojen Maailmanneuvoston ja Luterilaisen Maailmanliiton asiakirjat ja sopimukset turvapaikanhakijoiden kanssa tehtävästä työstä. Toiviainen kertoo tehneensä myös paljon sujuvaa yhteistyötä poliisin, viranomaisten ja esimerkiksi sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa.

Toiviainen on todennut, että hän on työssään joutunut valmistamaan henkisesti monia turvapaikanhakijoita pakkopalautuslennoille. Hän on

08.02.2018

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

kertonut, että 3.4.2017 kysymyksessä oli hänen työssään tukemansa ja hyvin tuntemansa perheen pakkopalautus, mikä teki tilanteesta poikkeuksellisen. Hän on kertonut saaneensa perheeltä valtakirjan toimia heidän avustajanaan, koska heidän lakimiestään ei kiireellisessä palautustilanteessa saatu kiinni. Perheellä oli vireillä uudet turvapaikkahakemukset, joiden piti taata perheen laillinen oleskelu maassa asian käsittelyn ajan. Toiviainen on todennut yrittäneensä auttaa perhettä hoitamaan asiaansa poliisin kanssa, mutta tuloksetta. Hän on myöntänyt, että hänen reaktionsa ovat olleet voimakkaita ja avuttomuuden tunteen vuoksi jopa räikeitä. Toiviainen on pahoitellut sitä, että on tilanteessa kutsunut itseään lakimieheksi. Hän on pahoitellut tätä virhettään ja selittänyt sitä tilanteen kaoottisuudella ja nopeudella.

Toiviainen on todennut, että seurakuntien ja kristittyjen tehtävänä on toimia Jumalan ja lähimmäisten palvelijoina monikulttuurisessa ja –uskontoisessa Suomessa. Uskontodialoginen toimintatapa ohjaa arvostamaan toisen perinnettä, uskoa ja arvoja, samalla eläen todeksi omaa uskontoa. Toiviainen on todennut, että hän on kaikessa työssään pitänyt selkeästi esillä sitä, että hän toimii kristittynä ja pappina.

Toiviainen on todennut, ettei hän ollut etukäteen tietoinen Rautatientorilla tapahtuneesta itsemurhayrityksestä. Hän on kertonut yrittäneensä estää ihmisiä kuvaamasta uhria ja käyttäneensä tilanteessa myös kovaa kieltä, mutta katsoo suhtautuneensa silti kohtaamiinsa ihmisiin kunnioittavasti.

Toiviainen on myös todennut, että hän ei ole kehottanut sakkojen maksamatta jättämiseen, vaan on vastannut sakon muuntoa vankeudeksi koskevaan kysymykseen. Hän on kiistänyt kehottaneensa valehtelemaan kristillisestä vakaumuksesta maahanmuuttoviranomaisten haastattelussa ja katsonut, että valehtelemaan kehottaminen olisi paitsi moraalisesti kyseenalaista myös turvapaikanhakijan oman tilanteen vaarantavaa. Hän on kiistänyt ohjeistaneensa Turkish Airlinesin matkustajia kantelussa esitetyllä tavalla mutta on sen sijaan todennut kertoneensa, mitä lentomatkustaja voi laillisesti tehdä auttaakseen pakkopalautettavaa turvapaikanhakijaa lentokoneessa. Sosiaalisessa mediassa käydyn keskustelun yleislakosta Toiviainen on todennut olleen sarkastista huumoria.

Toiviainen on pyytänyt myös ottamaan huomioon, että hänen nimellään on luotu kaksi valheellista twitter-tiliä, hänen facebook-tilinsä on ollut viikon ajan kaapattuna ulkopuoliseen käyttöön ja hänen nimellään on lähetetty lukuisia asiattomia sähköposteja. Hän on arvellut, että osittain kantelut saattavat perustua näiden identiteettivarkauksien antiin.

Toiviainen on todennut, että hän pyrkii toiminnassaan edistämään dialogia ja rakentavaa kanssakäymistä. Mikäli kuitenkin viestinnässä ilmenee rajat ylittävää vihamielistä retoriikkaa, hänellä on tapana ilmaista, ettei hän voi käydä kyseisen kaltaista keskustelua tai sallia aggressiivista ja sortavaa kieltä toisista ihmisistä.

TUOMIOKAPITULIN RATKAISU JA PERUSTELUT

Kirkkojärjestyksen 19 luvun 1 §:n mukaan tuomiokapitulin tehtäviin kuuluu valvoa papiston tehtävien hoitoa ja elämää. Valvontatehtävä koskee vihkimyksessä saatavan pappisviran perusteella kaikkia hiippakunnan

08.02.2018

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

pappeja riippumatta siitä, ovatko he seurakunnan tai seurakuntayhtymän papin virassa vai eivät.

Tuomiokapituli toteaa, että Toiviaisen työtehtäviin Oulunkylän seurakunnan osa-aikaisessa (50 %) projektitehtävässä on kuulunut toimiminen turvapaikanhakijoiden parissa. Toiviainen on toiminut turvapaikanhakijoiden parissa myös virkatehtäviensä ulkopuolella omalla ajallaan. Tällöinkin hän on käyttänyt papin tunnuksia ja identifioitunut selkeästi papiksi. Tuomiokapituli toteaa, että papin tunnusten käyttämiselle virkatehtävien ulkopuolella ei ole estettä.

Tuomiokapituli toteaa, että kirkon tehtävänä on pitää yllä toivoa ja eri tavoin edistää valon viemistä pimeyden keskelle. Samaa kristillisen uskon ydintä on hädänalaisen lähimmäisen rakastaminen myös teoilla. Tämä näkyy esimerkiksi kirkon diakoniatyössä. Kirkkojärjestyksen 4 luvun 3 §:n mukaan seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muilla tavoin auteta. Maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat ovat sellaisia ryhmiä, joiden parissa kirkon jäsenet ja työntekijät voivat toimia inhimillisen hädän lievittämiseksi.

Tuomiokapituli toteaa, että sananvapaus on perustuslain 12 §:ssä turvattu perusoikeus, joka kuuluu kaikille. Sananvapaus koskee siten myös kirkon työntekijöitä ja pappeja. Tuomiokapituli korostaa kuitenkin keskustelun, dialogisuuden ja keskinäisen kunnioituksen tärkeyttä silloinkin, kun asenteet ja mielipiteet saattavat olla hyvinkin toisistaan poikkeavia.

Tuomiokapituli toteaa, että kirkolla ja seurakunnilla on pitkät perinteet hyvästä yhteistyöstä viranomaisten ja yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Kirkkoa on pidetty hyvänä ja arvostettuna yhteistyökumppanina. Tätä roolia on syytä vaalia. Pitkällä tähtäimellä yhteisillä ponnisteluilla voidaan löytää parhaita käytäntöjä heikoimmassa asemassa olevien auttamiseen ja tukemiseen.

Tuomiokapituli painottaa, että minkäänlaisen väkivaltaisuuden viittaavan toiminnan ei pidä kuulua papin eikä muunkaan kirkon työntekijän keinovalikoimaan. Tuomiokapituli yhtyy 10.4.2017 julkaistuun silloisen Helsingin piispan Irja Askolan ja Helsingin kirkkoherrojen kannanottoon, jossa on todettu, että anarkia ei hyödytä ketään eikä siihen tule kannustaa. Tuomiokapituli kiinnittää myös huomiota siihen, että papin ja kirkon työntekijän keinovalikoimaan ei pidä kuulua poliisia tai muita viranomaisia vastaan toimiminen eikä näiden työn vaikeuttaminen.

Tuomiokapituli toteaa, että Toiviainen on tehnyt merkityksellistä työtä maahanmuuttajien auttamiseksi, mutta hänen käyttäytymistään ja toimintatapojaan on pidettävä joiltain osin moitittavina. Tuomiokapituli kehottaa Toiviaista huolehtimaan siitä, että hän ottaa jatkossa edellä mainitun tuomiokapitulin ohjeistuksen huomioon toiminnassaan.

Päätös

Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

Toimenpiteet

Pöytäkirjanote: Marjaana Toiviainen, erilliset pöytäkirjanotteet: kanteluiden tekijät

08.02.2018

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Muutoksenhaku

Päätökseen ei hallintolainkäyttölain 5 § 1 momentin mukaan saa hakea muutosta.

08.02.2018

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 35 Istunnon päätös

Piispa Teemu Laajasalo päätti istunnon kello 15.55.

Kokouksen puolesta

Anniina Himberg
sihteeri

Pöytäkirjantarkastus

Kokouksen pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun ja tehtyjen päätösten mukaiseksi.

Reijo Liimatainen
pöytäkirjantarkastaja

Allekirjoitukset on tehty Domus-asianhallintajärjestelmään.

08.02.2018

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Kokouksen puolesta

TEEMU LAAJASALO
Teemu Laajasalo
piispa
puheenjohtaja

ANNIINA HIMBERG
Anniina Himberg
vt. notaari
sihteeri

Pöytäkirjantarkastus

Kokouksen pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun ja tehtyjen päätösten mukaiseksi.

REIJO LIIMATAINEN
Reijo Liimatainen
hiippakuntadekaani
pöytäkirjantarkastaja